

ความสัมพันธ์เชิงซ้อนของรัฐวิสาหกิจแปลงร่าง: โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

The Complication of the Transformative State Enterprise in Case of Cross-border Power Plant

พิมพัฒนา ลือภินันท์¹

¹ หลักสูตรปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, pimmada.wasin@gmail.com

บทคัดย่อ

ปรากฏการณ์การลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนของรัฐวิสาหกิจไทยปรากฏขึ้นจากการปรับประยุกต์วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้วย “รูปแบบบริษัท” เป็นเครื่องมือในการแปลงร่างเป็นเอกชนและเพิ่มบทบาทของตนเอง รัฐวิสาหกิจจึงสามารถแปลงร่างข้ามขีดจำกัดเรื่องหลักอำนาจอธิปไตย และก้าวเข้าสู่ความสัมพันธ์เชิงซ้อนในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนในฐานะนักลงทุนข้ามพรมแดน และขณะเดียวกันรัฐก็ยังคงรักษาบทบาทการจัดหาไฟฟ้าซึ่งเป็นสินค้าสาธารณูปโภคในฐานะของความเป็นรัฐ

คำสำคัญ: รัฐวิสาหกิจแปลงร่าง, การลงทุนของรัฐข้ามพรมแดน, โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

ABSTRACT

The phenomenon of state investment in the cross-border power plant projects of Thai state-owned-enterprise are appeared by adapting from privatization which has a “company” as a tool to be transformed into a private sector and allow itself to function outside its border. Then, transformative state can push through the limit of sovereignty and step into the complicated relationship of cross-border power plant projects by being as an investor and maintaining the role of the state in basic public utilities.

Keywords: Transformative State, Cross-border Investment of the State, Cross-border Power Plant Project

1. บทนำ

การศึกษารูปแบบการจัดทำบริการสาธารณะ โดยรูปแบบหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมักถูกอธิบายว่าเป็นการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เป็นภารกิจหรือหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชนในการส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนให้อยู่ดีมีสุข อีกทั้งด้วยความเป็นกิจการของรัฐยังทำให้การประกอบการเป็นเรื่องที่รัฐแต่ละรัฐมีหน้าที่จัดทำเฉพาะภายในเขตอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐตนเท่านั้น การที่รัฐจะเข้าไปกระทำการบางอย่างในเขตพรมแดนของรัฐอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดทำกิจการสาธารณูปโภคซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐนั้น ๆ จึงย่อมเป็นเรื่องต้องห้ามและถือเป็นการแทรกแซงอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่นไปในตัว (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543: 25-28) หากแต่ปัจจุบันกลับมิได้เป็นเช่นนั้น ปรากฏการณ์โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจำนวนมาก ทั้งในเขตประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตพรมแดนติดและมีได้ติดกับประเทศไทย ขณะเดียวกัน การปรากฏของโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนเหล่านี้ก็มิได้ปรากฏขึ้นอย่างโดดเดี่ยว หากแต่มี รัฐ (วิสาหกิจไทย) เข้าไปเกี่ยวข้อง

และมีความสัมพันธ์ต่อการปรากฏตัวของโครงการอย่างมีนัยสำคัญ จากลักษณะดังกล่าวจึงนำมาสู่ปัญหาในงานศึกษา
ชิ้นนี้ว่า รัฐวิสาหกิจไทยสามารถแปลงร่างเข้าไปลงทุนในต่างประเทศได้อย่างไร โดยงานชิ้นนี้อาศัยแนวคิดเรื่องหลัก
อำนาจธิปไตยแบบรัฐศาสตร์ที่อธิบายผ่านกรอบคิดแบบสังคมนิยม (Realist View) เสรีนิยม (Liberal View) และการ
มองอย่างวิพากษ์ (Critical View)¹ ที่เห็นว่า อำนาจธิปไตยในมิติสังคมนิยมระหว่างประเทศที่มี หลักคิดแดน ประชากร
และรัฐบาล เป็นพื้นฐานนั้น ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจากการออกกฎหมายและการเชื่อมโยงรัฐทาง
ภายในประเทศ กับ การได้รับความเคารพและปราศจากการแทรกแซงจากรัฐอื่นในสังคมนิยมระหว่างประเทศนั้น ไม่อาจ
แยกออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจของโลกเชื่อมโยงกันโดยมีองค์การ
ระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติซึ่งเป็นสัญชาติของรัฐต่างประเทศเข้ามาควบคุมจัดการระบบเศรษฐกิจภายใน
ของรัฐ ในการมองและวิเคราะห์ลักษณะการลงทุนข้ามพรมแดนของรัฐวิสาหกิจ

ทั้งนี้ บทความนี้ได้ยกกรณีโครงการ โรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนที่มีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ก.ฟ.ผ.)
เข้าไปเกี่ยวข้องเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีลักษณะการแปลงร่างพรมแดนของรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าโดย ก.ฟ.ผ. จึงเป็น
กรณีศึกษาที่ ก.ฟ.ผ. มิได้เป็นรัฐวิสาหกิจที่เคยถูกแปรรูปมาก่อน อีกทั้งองค์กรยังมีได้อยู่ในรูปแบบบริษัทซึ่งจะทำ
ให้สะดวกต่อการระดมทุนแต่อย่างใด หากแต่กลับสามารถมีส่วนในการลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ใน
ต่างประเทศหลายโครงการ ด้วยอาศัย “บริษัทลูก” หรือบริษัทลำดับย่อยลงไป โดยไม่ปรากฏโฉมหน้าของรัฐวิสาหกิจ
โดยตรง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจลักษณะการแปลงร่างและการเคลื่อนเข้าสู่การลงทุนข้าม
พรมแดนของรัฐวิสาหกิจไทย

3. การดำเนินการวิจัย

บทความนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากเอกสารที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ทั้งหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนบทความ ข่าว และข้อมูลจาก
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยยกเอาโครงการ โรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนที่มีเขตพรมแดนติดกับประเทศไทยซึ่งมีการจัดตั้งเป็น
รูปธรรมแล้วเป็นกรณีศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ในโครงการซึ่งมีบทบาทของ “รัฐ” ไทยปะปน
อยู่ด้วย

บทความชิ้นนี้ จะแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การแปลงร่างของรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าไทยให้เข้าสู่
วงจรความสัมพันธ์ และประเด็นที่สอง ลักษณะความสัมพันธ์ของรัฐวิสาหกิจแปลงร่างที่ปรากฏในโครงการโรงไฟฟ้า
ข้ามพรมแดน โดยยกเอากรณีโครงการโรงไฟฟ้า 3 โครงการ ได้แก่

¹George Sorensen, The Transformation of the State: Beyond the Myth of Retreat, (Great Britain: Palgrave Macmillan, 2004), p.14-20
and 112-121. และ Joseph A. Camilleri and Jim Folk, The End of Sovereignty? : the Politics of a shrinking and Fragmenting World.
และ

Maryann Cusimano Love, Beyond Sovereignty: Issues for a global Agenda, 4th Edition, (United States: Wadsworth Cengage
Learning, 2011), p.344-366.

(1) โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนหงสา (Hongsa Mine Mouth Power Project) เมืองเงินและ เมืองหงสา แขวงไชยบุรี¹ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(2) โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไชยบุรี (Xayaburi Hydropower Project) เมืองไชยบุรี แขวงไชยบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ

(3) โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเงียบ 1 (Nam-Ngiep 1 Hydropower Project) แขวงบอลิคำไซและแขวงไซสมบูน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ผลการวิจัย

4.1 การแปลงร่างของรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าไทย

กิจการสาธารณูปโภคไฟฟ้าของประเทศไทยถูกจัดทำอยู่ในรูปของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจซึ่งถูกให้ความหมายโดยการใช้สัดส่วนการลงทุนที่มากกว่าร้อยละ 50 (พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561) โดยมีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ก.ฟ.ผ.) เป็นผู้จัดหาไฟฟ้าไม่ว่าโดยการผลิตเอง หรือการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนเพื่อส่งให้กับการไฟฟ้านครหลวง (ก.ฟ.น.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ก.ฟ.ภ.) ซึ่งจะเป็นผู้จำหน่ายไฟฟ้าให้กับประชาชนตามพื้นที่ความรับผิดชอบ โดย ก.ฟ.น. เป็นผู้รับผิดชอบเขตจังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ และ กรุงเทพฯ และ ก.ฟ.ภ. รับผิดชอบพื้นที่ต่างจังหวัดทั้งหมดนอกเหนือจาก 3 เขตจังหวัดที่ ก.ฟ.น. รับผิดชอบโดยรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าทั้ง 3 แห่งถูกจัดตั้งเป็นโครงสร้างตามกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเฉพาะราย ตั้งแต่ช่วงต้น พ.ศ. 2500 โดยบทความชิ้นนี้จะศึกษาเฉพาะ ก.ฟ.ผ. เนื่องจากเป็นองค์กรที่เข้าสู่ความสัมพันธ์โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

ก.ฟ.ผ. ก้าวเข้าสู่แนวทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจตามนัยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและเอกชนที่รัฐเป็นผู้ลดบทบาทของตนเองลง และผู้สนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ไปจนถึงการเปลี่ยนสภาพความเป็นเจ้าของเป็นเอกชน ซึ่งโดยทั่วไปสามารถกระทำได้หลายวิธี (พิพัฒน์ ไทฮอร์, 2531, 80-90) ได้แก่ (1) การยุบเลิกกิจการ (Liquidation) (2) การเสนอขายหุ้นให้กับสาธารณชนหรือเอกชน (Share Issued Privatization) (3) การร่วมทุนกับภาคเอกชน (Joint Venture) และ (4) การจัดตั้งองค์กรใหม่โดยการแบ่งแยกกิจการออกเป็นส่วน ๆ (Reorganization in to component parts or fragmentation) ซึ่งจะเห็นได้ว่า นอกจากการยุบเลิกกิจการแล้ว การเปลี่ยนมือเจ้าของกิจการรัฐวิสาหกิจล้วนอาศัยรูปแบบขององค์กรในร่างบริษัทซึ่งใช้สัดส่วนทุนเป็นเครื่องมือวัดสถานะความเป็นรัฐในลักษณะเดียวกับการนิยามความหมายรัฐวิสาหกิจ เพื่อความสะดวกในการระดมทุนและการกระจายหุ้นผ่านการเสนอขายหุ้นให้กับเอกชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสาธารณชนต่อไป นอกจากนี้ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจดังกล่าวยังเป็นการเปลี่ยนสภาพความเป็นเจ้าของในลักษณะที่รัฐลดบทบาทและอำนาจของตนเองลงไปจากการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น

รัฐวิสาหกิจไทยเริ่มทยอยเข้าสู่กระบวนการแปรรูปตามแผนปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2541 โดยอาศัยการตราพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ขึ้นเป็นเครื่องมือการเปลี่ยนร่างรัฐวิสาหกิจให้อยู่ในร่างบริษัท ดังเช่นการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ต่อมาเมื่อ ก.ฟ.ผ. เข้าสู่กระบวนการแปรรูปตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 โดยได้รับความเห็นชอบให้แปลงทุนเป็นหุ้นจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ

¹หมายเหตุ- ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแบ่งเขตการปกครองเป็นแขวงซึ่งเทียบได้กับจังหวัดในประเทศไทย โดยแต่ละแขวงประกอบด้วยเมืองต่าง ๆ ซึ่งเทียบได้กับอำเภอในประเทศไทย

วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ผ่านการจัดตั้งเป็น บริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) และจดทะเบียนเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2548 โดยมีทุนจดทะเบียน 60,000 ล้านบาท และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็นผู้กำกับดูแลด้านนโยบาย (นั่นทวัฒน์ บรมานันท์, 2550, 119-137) ก็ถูกประชาชนโต้แย้งคัดค้านไปยังศาลปกครอง และถูกวินิจฉัยให้เพิกถอนการจัดตั้ง บริษัท ก.ฟ.ผ. จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเป็นการแปรรูปโดยฝ่ายบริหารที่กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นการออกพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีลำดับศักดิ์ที่สูงกว่า (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด หมายเลขคดีแดงที่ 5/2549) ด้วยเหตุนี้ การแปรรูป ก.ฟ.ผ. ตามกระบวนการนิติบัญญัติจึงหยุดชะงักลงและกลับเข้าสู่ร่างรัฐวิสาหกิจเช่นเดิม

หลังจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของ ก.ฟ.ผ. หยุดชะงักลง การเดินทางของ ก.ฟ.ผ. ก็เริ่มปรากฏเส้นทางใหม่ ที่นำไปสู่การแปลงร่างรัฐวิสาหกิจในอีกทางหนึ่งของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กล่าวคือ การแปลงร่างรัฐวิสาหกิจที่มีได้ลดบทบาทของรัฐและเพิ่มบทบาทของเอกชนอย่างกรณีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่เคยเป็นมา หากแต่เป็นการแปลงร่างที่รัฐกลับเพิ่มบทบาทของตนเองให้มากขึ้น ในกิจการที่รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเสียเอง ด้วยการจัดตั้งบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือ ซึ่งเป็นวิธีการประยุกต์ที่สืบเนื่องมาจากแนวทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ส่งเสริมบทบาทเอกชน ลดบทบาทของรัฐมาตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2535 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2535 เพื่อปรับโครงสร้าง ก.ฟ.ผ. ให้เพิ่มการแข่งขันเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนของรัฐ จากนั้นจึงออกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2536 ให้รัฐลดบทบาทของตนลงด้วยการจำหน่ายหุ้น หรือกิจการที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจเสรี ซึ่งการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเหล่านี้ได้รวมถึงการจัดตั้งบริษัทในเครือหรือบริษัทลูกของ ก.ฟ.ผ. ด้วย

กระทั่งปัจจุบัน ก.ฟ.ผ. มีบริษัทลูกจำนวนทั้งสิ้น 5 บริษัท¹ ได้แก่ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) (EGCO), บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด (มหาชน) (RATCH), บริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (EGATi), บริษัท อีแกท ไดมอนด์ เซอร์วิส จำกัด (EGAT Diamond) และบริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด (DCAP) โดยสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริษัทลูกร่างเอกชน และกลุ่มบริษัทลูกสถานะรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

4.1.1 กลุ่มบริษัทลูกสถานะเอกชน

บริษัทลูก ก.ฟ.ผ. ร่างเอกชน เป็นบริษัทที่ ก.ฟ.ผ. จัดตั้งขึ้นและมี ก.ฟ.ผ. เป็นผู้ถือหุ้นในสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ทำให้รอดพ้นจากนิยามความหมาย “รัฐวิสาหกิจ” ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยบริษัทกลุ่มนี้จะมีหมายถึงบริษัทที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการไฟฟ้าหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไฟฟ้า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

4.1.1.1 บริษัทลูกสถานะเอกชน: ร่างบริษัทจำกัด

บริษัทลูกเอกชนของ ก.ฟ.ผ. ในร่างบริษัทจำกัด คือ การจัดตั้งบริษัทของ ก.ฟ.ผ. ที่เกิดจากการร่วมลงทุนกับนักลงทุนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุนเอกชนหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจด้วยกัน และจดทะเบียนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะเดียวกับการจัดตั้งบริษัทของเอกชนทั่วไป โดยปรากฏบริษัทลูกของ ก.ฟ.ผ. ในร่างบริษัทจำกัดและมีสถานะเป็นเอกชน จำนวน 1 บริษัท ได้แก่ บริษัท อีแกท ไดมอนด์ เซอร์วิส จำกัด

บริษัท อีแกท ไดมอนด์ เซอร์วิส จำกัด (EGAT Diamond Service Co., Ltd. - EDS) จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2552 ตามอำนาจพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511

¹การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, บริษัทในเครือ กฟผ., [ออนไลน์], เว็บไซต์:

http://www.egat.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=138, สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2562.

(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535) เพื่อประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการไฟฟ้าเป็นศูนย์บริการซ่อมอุปกรณ์เครื่องกั้นกำลังทั้งในและต่างประเทศ โดยการร่วมลงทุนกับนักลงทุนเอกชน (Mitsubishi Corporation-MC และ Mitsubishi Hitachi Power Systems Ltd.- MHPS) ร้อยละ 45 ก.ฟ.ผ. ถือหุ้นร้อยละ 45 และบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 10¹ โดยแม้ว่าบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จะเป็นนักลงทุนเอกชนที่แผ่รังรัฐวิสาหกิจ แต่ด้วยสถานะที่จัดแบ่งตามสัดส่วนการลงทุน “ร่างปรากฏ” ของบริษัท EDS จึงถูกนับเป็นบริษัทเอกชนใหม่อีกบริษัทหนึ่งเนื่องจาก ก.ฟ.ผ. ในฐานะ “รัฐ” ถือหุ้นอยู่ไม่เกินร้อยละ 50

4.1.2 บริษัทลูกสถานะเอกชน: ร่างบริษัทมหาชนจำกัด

4.1.2.1 บริษัท บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) (EGCO Group)

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่รายแรกของประเทศไทยที่ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 จากนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของชุดรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน โดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535) เพื่อซื้อโรงไฟฟ้าจังหวัดระยอง และ โรงไฟฟ้าที่อำเภอขนอม โดยหลังจากจัดตั้งบริษัทฯ แล้ว บริษัทฯ ก็ทำการเพิ่มทุน และจำหน่ายหุ้นให้กับประชาชนโดยจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อ พ.ศ. 2537 และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ต.ล.ท.) เมื่อ พ.ศ. 2538² (ชื่นชม สง่าราศี กริเช่น, 18-19) บริษัทฯ จึงแปรสภาพเป็นบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระเอกชนที่ประกอบธุรกิจในลักษณะ Holding Company (มุ่งเน้นการลงทุนและมีรายได้หลักจากเงินปันผลและส่วนแบ่งกำไรจากบริษัทย่อยและบริษัทร่วมค้า) โดยประกอบด้วยการลงทุนของ ก.ฟ.ผ. ในสัดส่วนร้อยละ 25.41 และนักลงทุนเอกชนไทยและต่างประเทศอีกร้อยละ 74.59³ ซึ่งปัจจุบัน EGCO มีบริษัทลูก (บริษัทหลานของ ก.ฟ.ผ.) แล้วถึง 7 บริษัท

4.1.2.2 บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (RATCH)

บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่เริ่มต้นจากการจัดตั้งขึ้นในชื่อ บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี โฮลดิ้ง จำกัด ตามความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 โดยให้ ก.ฟ.ผ. ถือหุ้นร้อยละ 45 ระดมทุนจากประชาชนทั่วไปร้อยละ 40 และให้พนักงาน ก.ฟ.ผ. และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเข้าเป็นผู้ถือหุ้น ร้อยละ 15⁴ (รัชชัช ป็องศรี, 2552, 46) โดยต่อมาเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2543 บริษัทฯ จึงจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมทุนจากประชาชน ปัจจุบันใช้ชื่อ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และมีเป้าหมายในการเป็นบริษัทชั้นนำด้านพลังงานและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เน้นการสร้างมูลค่าในเอเชียแปซิฟิก หรือมุ่งเน้น

¹บริษัท อีเกต ไดมอนด์ เซอร์วิส จำกัด, ความเป็นมา, [ออนไลน์], เว็บไซต์: <http://www.egatdiamond.co.th/about2.html>, สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562.

²ชื่นชม สง่าราศี กริเช่น และคริส กริเช่น เขียน, บรรณาธิการแปล พงศ์เลิศ พงษ์วานันต์, แปลโดย นิธิ เนื่องจำนงค์ และศศิวรรณ จริงจิตร, การปฏิรูปกิจการไฟฟ้าของไทย: แปรกำไรให้ออกชน กระจายต้นทุนและความเสี่ยงให้สังคม, หน้า 18-19.

³ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ข้อมูลรายบริษัท/ หลักทรัพย์, บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นรายใหญ่, ออนไลน์, [เว็บไซต์]: <https://www.set.or.th/set/companyholder.do?symbol=EGCO&ssPageId=6&language=th&country=TH>, สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2563.

⁴รัชชัช ป็องศรี, วารสารสังคมศาสตร์, คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 40 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552, ต่อต้านไฟฟ้า 40, หน้า 46.

ไปที่การสร้างรายได้จากการลงทุนข้ามพรมแดน และด้วยลักษณะการประกอบธุรกิจในลักษณะ Holding Company รายได้หลักของบริษัทฯ จึงมาจากเงินปันผลและส่วนแบ่งกำไรจากบริษัทย่อยและ บริษัท ร่วมค้า เช่นเดียวกับ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) และเมื่อบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วยการลงทุนของ ก.ฟ.ผ. อยู่ร้อยละ 45¹ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จึงถูกจัดอยู่ในสถานะบริษัทเอกชนเช่นเดียวกัน

แม้ว่าการแตกร่างขายตัวของบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจจะเริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา แต่การนิยามความหมายและการกำกับดูแลบริษัทลูกเหล่านี้กลับเพิ่งปรากฏเมื่อ พ.ศ.2550 เป็นระเบียบที่ออกตามมติคณะรัฐมนตรี คือ หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2550 โดยเมื่อนำมาปรับใช้กับ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) และบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ซึ่งถูกจัดอยู่ในฐานะ “บริษัทในเครือ” ที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ หรือนักลงทุนเอกชนที่มีรัฐวิสาหกิจแฝงอยู่ในสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ร่างบริษัทลูกทั้งที่เป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดเหล่านี้จึงไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐอย่างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอีกต่อไป หากแต่เพียงยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลเฉพาะด้านนโยบาย และยังคงต้องจัดทำรายงานตามที่หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุน และกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2550 กำหนดไว้เท่านั้น และเมื่อบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจร่างบริษัทมหาชนจำกัดรูปแบบบริษัท โฮลดิ้งมีทุนเป็นกำเนิดแห่งชีวิตบริษัทลูกร่างบริษัทมหาชนจำกัดเหล่านี้จึงสามารถขายตัวเป็นบริษัทหลานเหลนต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด

4.1.3 กลุ่มบริษัทลูกสถานะรัฐวิสาหกิจ

บริษัทลูกสถานะรัฐวิสาหกิจคือบริษัทที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจถือหุ้นเกินกว่า ร้อยละ 50 ซึ่งปรากฏอยู่ 2 บริษัท ได้แก่ บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด (District Cooling System and Power Plant Co., Ltd.-DCAP) และ บริษัท กฟผ.อินเตอร์เนชันแนล จำกัด (EGAT International Co., Ltd.)

4.1.3.1 บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด (District Cooling System and Power Plant Co., Ltd.-DCAP)

บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2546 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 เพื่อประกอบกิจการผลิตจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่พื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและผลิตจำหน่ายน้ำเย็นสำหรับระบบปรับอากาศให้แก่อาคารต่างๆ ในบริเวณท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยบริษัทฯ ได้รับสัมปทานการประกอบกิจการไฟฟ้าจากกระทรวงพลังงานเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2546 และเปิดให้บริการเชิงพาณิชย์ โดยบริษัทฯ ถูกจัดตั้งขึ้นจากร่วมลงทุนระหว่าง ก.ฟ.ผ. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และ ก.ฟ.น. ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 ด้วยสัดส่วนการถือหุ้นของ ก.ฟ.ผ. ร้อยละ 35 บริษัท ป.ต.ท. จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 35 และ ก.ฟ.น. ร้อยละ 30² ซึ่งล้วนเป็นนักลงทุนร่างรัฐวิสาหกิจ DCAP จึงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจและถูกกำกับดูแลเช่นเดียวกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

4.1.3.2 บริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชันแนล จำกัด (EGATi)

¹บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน), นักลงทุนสัมพันธ์, ข้อมูลสำหรับผู้ถือหุ้น, โครงสร้างผู้ถือหุ้น, รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ณ วันคิดสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น 5 มีนาคม 2562, ออนไลน์, [เว็บไซต์]: <https://investor-th.ratch.co.th/shareholdings.html>, สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2562.

²บริษัท ผลิตไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด, ความเป็นมา, ออนไลน์, [เว็บไซต์]: <http://www.dcap.co.th/articles/42089794/> สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2563.

บริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2550 ตามความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2550 โดยมี ก.ฟ.ผ. เป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 99.9¹ ทำให้บริษัทฯ มีสถานะ “บริษัท ในเครือ” ที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามนิยามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 หากแต่รัฐวิสาหกิจ ร้างบริษัทลูก แห่งนี้กลับมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานและส่งเสริมการซื้อขายไฟฟ้าระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน แม้ EGATi จะมีได้อยู่ในรูปแบบบริษัทโฮลดิ้ง แต่การประกอบกิจการของ EGATi ก็มุ่งเน้นไปที่ “การลงทุน” (การนำ เงินไปซื้อหลักทรัพย์เพื่อสร้างรายได้) ธุรกิจพลังงานและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง “ในต่างประเทศ” โดยมีได้ประกอบการเอง

จากกลุ่มบริษัทลูกทั้งสถานะเอกชนและสถานะรัฐวิสาหกิจทั้ง 5 แห่งข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดตั้ง “บริษัทลูก” ของ ก.ฟ.ผ. มิได้ทำให้ ก.ฟ.ผ. ลดบทบาทของตนเองลงจากกิจการไฟฟ้าแต่อย่างใด หากแต่ยังขยาย ความสามารถของตนให้ครอบคลุมไปถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่อง อีกทั้งยังมี RATCH และ EGATi เป็น 2 บริษัทลูกที่ ขยายขีดความสามารถให้ออกไปลงทุนนอกเขตอำนาจอธิปไตยของตนในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน โดยกรณี RATCH สามารถลงทุนได้อย่างบริษัทเอกชนทั่วไปโดยไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องอำนาจอธิปไตยตั้งแต่เริ่มแรก และแม้ว่า EGATi จะมีสถานะรัฐวิสาหกิจ แต่ก็สามารถอาศัยสัดส่วนการร่วมลงทุนกับเอกชนที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เพื่อออกไปลงทุนข้ามพรมแดนได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องการแทรกแซงอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่นอีกต่อไป ดังนั้น การ แปลงร่างของ ก.ฟ.ผ. ด้วยรูปแบบ “บริษัทลูก” จึงมิได้เป็นไปเพื่อลดบทบาทของตนจนแปลงสภาพความเป็นเจ้าของ ให้เป็นของเอกชนทั้งหมด หากเพียงแต่เป็นการอาศัย “ร่างบริษัทลูก” เป็นเครื่องมือในการแปลงร่างเพื่อรักษาบทบาท ของรัฐให้ดำรงอยู่ อีกทั้งยังขยายบทบาทและอำนาจเข้าสู่ความสัมพันธ์ในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนได้อีกด้วย

4.2 ความสัมพันธ์ของรัฐวิสาหกิจแปลงร่างในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

4.2.1 โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนหงสา (Hongsa Mine Mouth Power Project)

โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนหงสาเป็นพลังงานความร้อนถ่านหินลิกไนต์ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดน่าน ประเทศไทย เป็นระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร มีกำลังการผลิต 1,879 เมกะวัตต์ ที่เริ่มจัดทำขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2009)² และเริ่มเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2016) โดยมี บริษัท หงสา เพาเวอร์ จำกัด (Hongsa Power Company Limited - HPC) เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ส.ป.ป. ลาวที่จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) เป็น เจ้าของโครงการ

¹บริษัท กฟผ.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, ความเป็นมา, ออนไลน์, [เว็บไซต์]: <http://www.egati.co.th/th-company/th-egati-history.html>, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2560.

หมายเหตุ- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2561.

มาตรา 4 บัญญัติว่า “รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า

(1) องค์กรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาล กิจการของรัฐซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งขึ้น หรือหน่วยงาน ธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ

(2) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (1) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

(3) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (1) หรือ (2) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (1) และ (2)

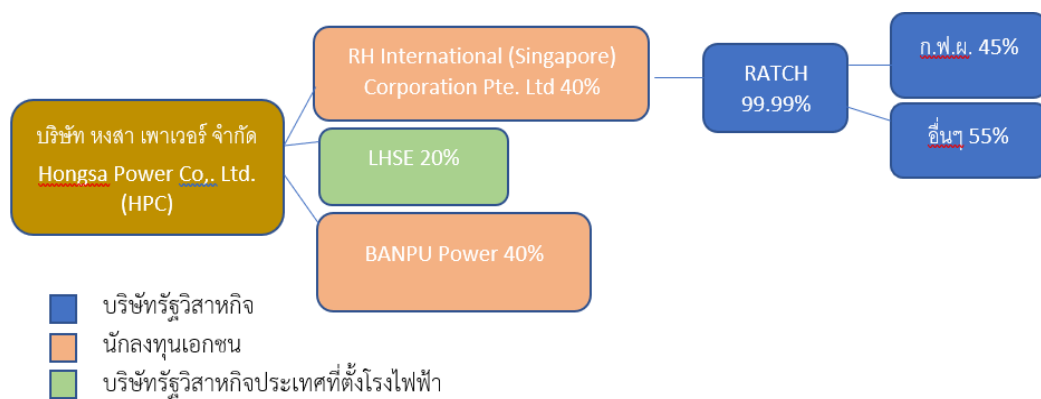
หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (1) และ (2) หรือที่รัฐวิสาหกิจตาม (2) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ...”

²Hongsa Power, Overview, Hongsa Power Company Limited (HPC), [ออนไลน์], เว็บไซต์:

<http://www.hongsapower.com/index.php?model=cms&view=item&layout=page&id=1>, สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2563.

ก. ก.ฟ.ผ. ผู้ผลิตไฟฟ้าข้ามพรมแดน

บริษัท หงสา เพาเวอร์ จำกัด ประกอบด้วยการลงทุนร่วมกันระหว่าง 2 ภาคส่วน ได้แก่ นักลงทุนเอกชน บริษัท บ้านปู เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 40 และ บริษัท RH International (Singapore) Corporation จำกัด¹ (บริษัทลูกสถานะเอกชนของ บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) หรือบริษัทหลานของ ก.ฟ.ผ.) ร้อยละ 40 และอีกภาคส่วนหนึ่ง คือ รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว (Lao Holding State Enterprise - LHSE)² (Mr. G.M. Pillai: 2014, 13) ร้อยละ 20

ภาพที่ 1 : สัดส่วนการถือหุ้น บริษัท หงสา เพาเวอร์ จำกัด

ข. ก.ฟ.ผ. พ่อค้าคนกลาง (รับซื้อไฟฟ้าข้ามพรมแดน)

การรับซื้อไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าหงสาเป็นสัญญาระหว่าง ก.ฟ.ผ. กับ บริษัท หงสา เพาเวอร์ จำกัด ในฐานะพ่อค้าคนกลางที่ดำรงสถานะตัวแทนรัฐผู้จัดหาไฟฟ้าเพื่อตอบสนองประชาชน โดยรับซื้อในปริมาณร้อยละ 90 ของปริมาณที่ผลิตได้ทั้งหมด และจัดทำขึ้นเป็นสัญญาถ่วงหน้าระยะยาว 25 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2553

4.2.2 โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี (Xayaburi Hydropower Project)

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้แรงดันน้ำจากเขื่อนเป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้า ตั้งอยู่ ห่างจากอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นระยะทางประมาณ 200 กิโลเมตร โรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะ

¹บริษัท RH International (Singapore) Corporation ถือหุ้นโดยบริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) สัดส่วนร้อยละ 99.99.

ข้อมูลจาก หนังสือ RH 398/2553 จาก บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ถึง กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลงวันที่ 8 กันยายน 2553.

²Mr. G.M. Pillai, Project International Consultant, Lao PDR National Sustainable Energy Strategy Report on Enabling Environment and Technology Innovation Ecosystem for Affordable Sustainable Energy Options, Published on June 2014, P. 13.

Lao holding state enterprise – LHSE คือ รัฐวิสาหกิจถือหุ้นลาวเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐในการเข้าลงทุนถือหุ้นในโครงการสัมปทานผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ (IPPs) จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 2005

Electricite de Laos – EDL คือ รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจผู้รับผิดชอบจัดหาไฟฟ้าให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ สปป. ลาว

EDL Generation Public Company - EDL Gen คือ บริษัท EDL Gen จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดย รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 2010 เพื่อเป็นตัวแทนการเข้าลงทุนในกิจการไฟฟ้าของรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว (EDL)

บุรีมีกำลังการผลิต 1,285 เมกะวัตต์ และนับเป็นโรงไฟฟ้าพลังน้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มเปิดเดินเครื่องเชิงพาณิชย์แล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา โดยมี บริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด นิติบุคคลสัญชาติ ส.ป.ป. ลาว ที่จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) เจ้าของโครงการ

ก. ก.ฟ.ผ. ผู้ผลิตไฟฟ้าข้ามพรมแดน

บริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด (Xayaburi Power Company Limited - XPCL) ประกอบด้วยการลงทุนของ ก.ฟ.ผ. โดยอาศัยร่างบริษัทลูก 2 ทาง โดยทางแรกที่ได้เห็นได้ชัด (ก) การร่วมลงทุนโดยบริษัทลูกของ ก.ฟ.ผ. (EGCO) และ (ข) การร่วมลงทุนในบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว (EDL - Gen) โดย ก.ฟ.ผ. ร่วมลงทุนใน EDL Gen ผ่านบริษัท RATCH Lao จำกัด บริษัทหลานของ ก.ฟ.ผ. (บริษัทลูกของ RATCH ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ ก.ฟ.ผ. อีกทอดหนึ่ง) ความซับซ้อนของสายใยที่ค่อยๆ ห่างออกไปด้วยการแปลงร่างเป็นนิติบุคคลใหม่ ทำให้ ก.ฟ.ผ. กลายเป็นส่วนหนึ่งของ “บริษัท EDL Gen จำกัด มหาชน”

นอกจากความสัมพันธ์ของ ก.ฟ.ผ. จะซับซ้อนผ่านการเงิองงัดสัดส่วนทุนจนกระทั่งสามารถเข้าเป็นส่วนหนึ่งของทั้งบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจของรัฐอื่นแล้ว ร่างความเป็นรัฐไทยใน บริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด ยังซับซ้อนมากขึ้นอีกเมื่อสัดส่วนทุนใน บริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด ยังแฝงไปด้วยบริษัทลูกของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) รัฐวิสาหกิจด้านพลังงานปิโตรเลียมของไทยอีกด้วย ดังภาพ

- บริษัทรัฐวิสาหกิจ
- นักลงทุนเอกชน
- บริษัทรัฐวิสาหกิจประเทศที่ตั้งโรงไฟฟ้า

ภาพที่ 2 : สัดส่วนการถือหุ้น บริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด

จากสายใยความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงไปมาระหว่างรัฐวิสาหกิจไทยกับรายนักลงทุนเอกชนเอกชน รวมทั้ง รายนักลงทุนรัฐวิสาหกิจไฟฟ้าลาว ในบริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด ข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างความเป็นรัฐของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจไทยกับรายนักลงทุนเอกชนได้เกิดขึ้นมาก่อนที่จะเข้าสู่ความสัมพันธ์ของการเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนในบริษัท ไชยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาพัวพันทางอ้อมของบริษัทลูกหลานของ PTT รัฐวิสาหกิจพลังงานปิโตรเลียมในกิจการพลังงานไฟฟ้าข้ามพรมแดน

ข. ก.ฟ.ผ. พอค้ำคนกลาง (รับซื้อไฟฟ้าข้ามพรมแดน)

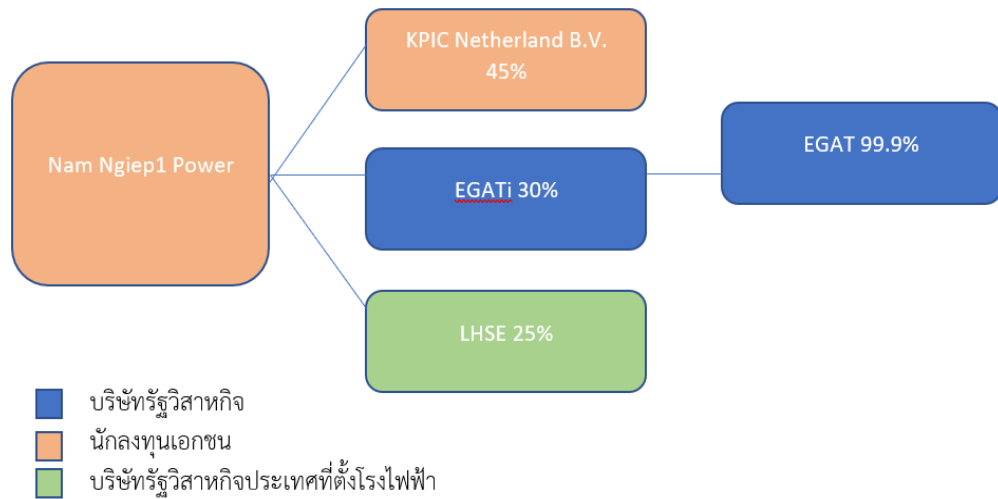
ก.ฟ.ผ. ทำสัญญารับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีล่วงหน้าตั้งแต่ พ.ศ. 2554 ขณะที่โครงการเพิ่งเริ่มเดินเครื่องเชิงพาณิชย์เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา โดยกำหนดระยะเวลาให้มีผลผูกพัน 29 ปี¹ และกำหนดซื้อไฟฟ้าในปริมาณ 1,220 เมกะวัตต์² หรือคิดเป็นร้อยละ 95 ของปริมาณไฟฟ้าทั้งหมดที่ผลิตได้ ขณะที่สปป.ลาว เจ้าของทรัพยากรและเจ้าของสถานที่ตั้งโรงไฟฟ้ากลับมีสัดส่วนการถือหุ้นเพียง 1 ใน 5 ของสัดส่วนทุนทั้งหมด จะสามารถใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้เพียง 65 เมกะวัตต์ หรือประมาณร้อยละ 5 เท่านั้น

4.2.3 โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเงียบ 1 (Nam-Ngiep 1 Hydropower Project)

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเงียบ1 เป็นอีกหนึ่งโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำที่ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำเงียบซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขง มีระยะห่างจากเขตจังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย เป็นระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร³ กำลังผลิต 289 เมกะวัตต์ และเปิดเดินเครื่องเชิงพาณิชย์แล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) โดยมี บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ1 จำกัด (Nam Ngiep1 Power Company Limited - NNP1PC) นิติบุคคลสัญชาติลาวเป็นเจ้าของโครงการ

ก. ก.ฟ.ผ. ผู้ผลิตไฟฟ้าข้ามพรมแดน

บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ1 จำกัด (Nam Ngiep1 Power Company Limited - NNP1PC) เกิดจากการ ร่วมลงทุนระหว่าง 3 ภาคส่วน ได้แก่ บริษัท ก.ฟ.ผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด รัฐวิสาหกิจไฟฟ้าไทย ร้อยละ 30 บริษัท KPIC Netherland B.V. จำกัด บริษัทเอกชน ร้อยละ 45 และวิสาหกิจถือหุ้นลาว (Lao Holding State Enterprise - LHSE) ร้อยละ 25 ดังภาพ

ภาพที่ 3 : สัดส่วนการถือหุ้น บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ1 จำกัด

¹สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน, โครงการโรงไฟฟ้าไซยะบุรี, ความเป็นมา, [ออนไลน์], เว็บไซต์:

<http://www.eppo.go.th/index.php/th/electricity/plan-aec/xayaburi>, สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2563.

²Electricity Generating Authority of Thailand, Annual Report 2011, P. 88. [ออนไลน์], เว็บไซต์:

https://www.egat.co.th/en/images/annual-report/2011/annual2011_eng_p86.pdf, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2563.

³Nam Ngiep1 Power Company, Shareholders, [ออนไลน์], เว็บไซต์: <https://namngiep1.com/shareholders/>, สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2563.

แม้การลงทุนของ ก.ฟ.ผ. ในโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเงียบ ผ่าน EGATi บริษัทลูกสถานะรัฐวิสาหกิจ จึงต่างจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนหงสาและโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีที่อาศัย RATCH ร่างบริษัท ลูกสถานะเอกชน ซึ่งหลุดพ้นจากสถานะรัฐวิสาหกิจและไม่ต้องคำนึงขั้นตอนหรือกระบวนการขอความเห็นชอบจากรัฐไทยอีกต่อไป ขณะที่การเข้าร่วมลงทุนของบริษัท ก.ฟ.ผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ยังคงต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐตามพระราชบัญญัติร่วมทุน พ.ศ. 2556 (กฎหมายที่มีผลใช้บังคับขณะนั้น)¹ ที่การดำเนินการหลายกรณี ยังคงต้องผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเสียก่อน หากแต่ท้ายที่สุดแล้ว เมื่อ EGATi เข้าร่วมลงทุนไม่เกินร้อยละ 50 บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ จึงเป็นบริษัทร่วมทุนสถานะเอกชนเช่นเดียวกับบริษัท หงสาเพาเวอร์ จำกัด และ บริษัท ไซยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด

ข. ก.ฟ.ผ. พอค้ำคนกลาง (ผู้รับซื้อไฟฟ้าข้ามพรมแดน)

โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ น้ำเงียบ เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ ก.ฟ.ผ. เป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าในฐานะตัวแทนรัฐผู้จัดหาไฟฟ้าไปจำหน่ายให้กับประชาชนจาก บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) ปริมาณ 272 เมกะวัตต์ หรือคิดเป็นร้อยละ 93 โดยประมาณ เป็นสัญญาระยะยาว 27 ปี² ส่วนไฟฟ้าที่ผลิตได้ที่เหลือประมาณ 18 เมกะวัตต์ บริษัท ไฟฟ้า น้ำเงียบ จำกัด จะขายให้กับ EDL³ สำหรับใช้บริโภคภายในประเทศ

4.3 ความสัมพันธ์เชิงซ้อนของโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

จากความสัมพันธ์ที่ปรากฏในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนทั้ง 3 โครงการข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาพการ จัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบรัฐวิสาหกิจผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และเจ้าของกิจการผู้ประกอบการด้วยตนเอง ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นภาพของนักลงทุนเอกชนข้ามพรมแดนโดยอาศัยการแปลงร่างเป็นบริษัทลูกและเข้าสู่ ความสัมพันธ์ในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน 2 มิติ คือ การเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนข้ามพรมแดนด้วยความสัมพันธ์แบบอำพรางตัวตนของความเป็นรัฐ และการเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนด้วยการเปิดเผยโฉมหน้าความเป็นรัฐผู้จัดหาไฟฟ้าให้กับประชาชนภายในประเทศ ดังตาราง

¹สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2556, เรื่อง การร่วมทุนโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเงียบ 1 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ของบริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, สรุปประเด็นข้อเสนอแนะความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ, [ออนไลน์], เว็บไซต์: http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99306873, สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2563.

²Nam Ngiep1 Power Company, Power, Power sales, [ออนไลน์], เว็บไซต์: <https://namngiep1.com/project-background/power-sales/>, สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2563.

³Environmental Resources Management Company Limited, Nam Ngiep1 Hydropower Project (Lao People's Democratic Republic), Published on July 2³Nam Ngiep1 Power Company, Power, Power sales, [ออนไลน์], เว็บไซต์: <https://namngiep1.com/project-background/power-sales/>, สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2563.

³Environmental Resources Management Company Limited, Nam Ngiep1 Hydropower Project (Lao People's 014, P. 1, [ออนไลน์], เว็บไซต์: <https://www.adb.org/sites/default/files/project-document/81682/41924-014-eia-05-jul-2014.pdf>, สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2563.

	โครงการ	เจ้าของกิจการ	สัดส่วนลงทุนก.พ.ผ.	สัดส่วนนักลงทุน อื่น	กำลัง ผลิต (MW)	ปริมาณ รับซื้อ (%)	ระยะเวลา รับซื้อ (ปี)
1.	โรงไฟฟ้า พลังความร้อน หงสา	บริษัท หงสา เพาเวอร์ จำกัด (<u>Hongsa Power Co., Ltd</u>)	RATCH 40 (โดย RH International (Singapore)Corporation Pte. Ltd.)	-LHSE 20 -BPP 40	1,898	90	25
2.	โรงไฟฟ้า พลังน้ำไซ ยะบุรี	บริษัท ไซยะบุรี เพาเวอร์ จำกัด (<u>Xayaburi Power Co., Ltd - XPCL</u>)	EGCO 12.5 EDL 20	-ช.การช่าง 30 -BECL 7.5 -Natee Energy 25 -PT 5	1,285	95	31
3.	โรงไฟฟ้าพลัง น้ำน้ำเญ็บ 1	บริษัท น้ำเญ็บ 1 เพาเวอร์ จำกัด (<u>Nam Ngiep1 Power Co., Ltd - NNP1</u>)	EGATi 30	-เนเธอร์แลนด์ 45 -LHSE 25	289	93	27

ตารางที่ 1 : ตารางความสัมพันธ์ของ ก.พ.ผ. ในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนกรณีศึกษา

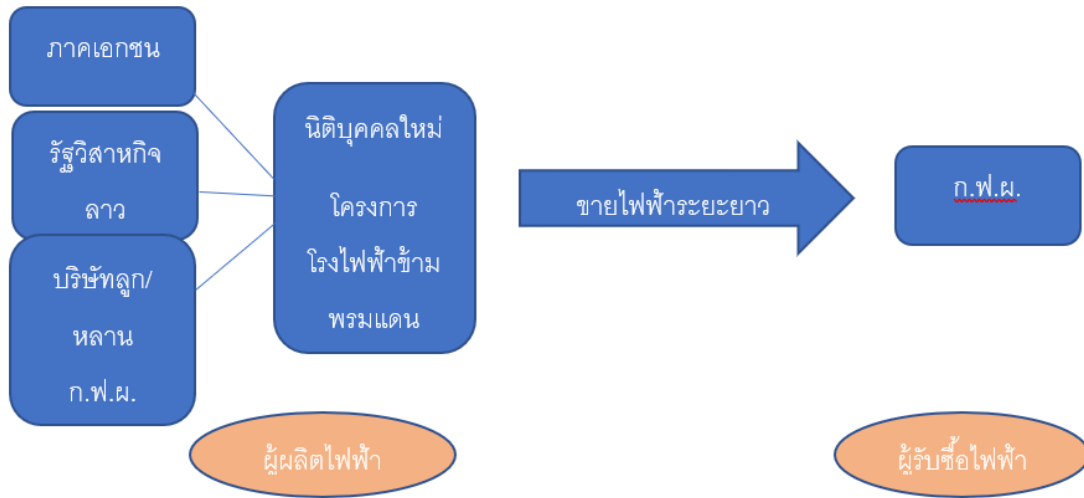
ก. ความสัมพันธ์แบบอำพรางในมิติของผู้ผลิตไฟฟ้า

ก.พ.ผ. มีความสัมพันธ์กับโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนในบทบาทผู้ผลิตไฟฟ้าโดยมิได้แสดงตัวว่าเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจโดยตรง แต่จะแฝงตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นเจ้าของผ่านบริษัทลูกด้วยการร่วมลงทุนกับเอกชนและจัดตั้งขึ้นบริษัทใหม่เป็นอีกนิติบุคคลหนึ่งในสัดส่วนต่ำกว่าร้อยละ 50 ไม่ว่าจะบริษัทลูกจะมีสถานะเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ ก.พ.ผ. รัฐวิสาหกิจไทยก็สามารถอำพรางตัวจากความเป็นรัฐในร่างบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนข้ามพรมแดนได้

ข. ความสัมพันธ์แบบเปิดเผยในมิติพ่อค้าคนกลางผู้รับซื้อไฟฟ้า

ก.พ.ผ. เปิดเผยตัวตนความเป็นรัฐในความสัมพันธ์โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนด้วยฐานะการเป็น “ผู้รับซื้อ” ไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนที่ ก.พ.ผ. อำพรางตัวอยู่

ดังนั้น ก.พ.ผ. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจของไทยจึงเข้าไปมีบทบาทในความสัมพันธ์โครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนผ่าน 2 สถานะ คือ สถานะนักลงทุนอย่างเดียวกับเอกชน (อาศัยร่างแปลง) และสถานะตัวแทนของรัฐผู้จัดทำบริการสาธารณะ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 4 : บทบาท ก.ฟ.ผ. ในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดน

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปรากฏการณ์รัฐวิสาหกิจไทยในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนเป็นตัวอย่างของลักษณะการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไปของรัฐวิสาหกิจในฐานะหน่วยงานของรัฐผู้จัดทำบริการสาธารณะ จากผู้ประกอบการด้วยตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เข้าสู่ความสัมพันธ์ในกิจการสาธารณูปโภคนอกเขตอธิปไตยของตน ในฐานะนักลงทุน โดยไม่แสดงโฉมหน้าของรัฐวิสาหกิจในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ตกอยู่ภายใต้หลักอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนอีกต่อไป ด้วยอาศัย “สัดส่วนการลงทุน” และ “รูปแบบบริษัท” เป็นเครื่องมือในการจัดตั้งบริษัทลูกหรือบริษัทย่อยในลำดับถัดไป เพื่อให้บริษัทลูกหรือบริษัทย่อย ๆ เหล่านี้เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนต่อไป โดยไม่ว่าบริษัทลูกจะอยู่ในสถานะของเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ บริษัทลูกเหล่านี้ก็จะเข้าลงทุนในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนในสัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 เพื่อให้บริษัทเจ้าของโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนอยู่ในฐานะบริษัทเอกชนอยู่เสมอ

การปรากฏของรัฐวิสาหกิจแปลงร่างในโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนจึงสะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์ของรัฐวิสาหกิจในการลงทุนข้ามพรมแดนที่แยบยล ด้วยการใช้โฉมหน้าบริษัทลูกและแปลงร่างให้อยู่ในสถานะเอกชนทำให้รัฐวิสาหกิจไทยรอดพ้นจากกฎหมายที่กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ ซึ่งแตกต่างจากการจัดตั้งบริษัทเพื่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การเพิ่มบทบาทของเอกชนไปจนถึงการเปลี่ยนสภาพความเป็นเจ้าของกิจการให้เป็นของเอกชน โดยรัฐจะต้องลดบทบาทของตนเองลง ขณะที่การจัดตั้งบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจเพื่อลงทุนข้ามพรมแดนจะเป็นไปเพื่อให้รัฐวิสาหกิจยังคงรักษาอำนาจและบทบาทของตนในการจัดทำบริการสาธารณะให้มั่นคง โดยไม่ถูกรหาถึงการขายสมบัติชาติ ด้วยการเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าข้ามพรมแดนเพื่อจัดจำหน่ายให้กับประชาชนตามภารกิจการจัดทำบริการสาธารณะ และในขณะเดียวกัน รัฐวิสาหกิจก็ยังสามารถสร้างรายได้จากการเข้าลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนข้ามพรมแดนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการแปรเปลี่ยนโฉมหน้าของรัฐวิสาหกิจจะก่อให้เกิดข้อดีต่อองค์กรรัฐวิสาหกิจด้านรายได้ทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางพลังงานที่ประเทศไทยจะมีไฟฟ้าบริโภคอย่างเพียงพอในระยะยาว แต่อีกด้านหนึ่ง การลงทุนข้ามพรมแดนของรัฐวิสาหกิจก็ส่งผลกระทบต่อสถานะของความเป็นรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เมื่อโครงการโรงไฟฟ้าเป็นโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถชดเชยด้วยเงินแบ่งพรมแดน ทำให้รัฐผู้มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งต่อพลเมืองภายในประเทศและสังคมนานาชาติ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการควบคุมและกำกับดูแลการลงทุนข้ามพรมแดนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องต่อหน้าที่และภารกิจโดยรวมของรัฐในมิติทางสังคมด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากรายได้ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะด้วยการจัดทำกฎหมายและจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ก็เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการบริหารจัดการของรัฐในอนาคต หากลักษณะการปรากฏของรัฐวิสาหกิจข้ามพรมแดนในลักษณะนี้ปรากฏเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชุดโครงการทุนวิจัยมหาวิทยาลัย สกว. ด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ กลุ่มหัวข้อวิจัย “สังคมใหม่: จินตนาการกับการเคลื่อนไหวทางสังคม” โดยความเห็นในรายงานผลการวิจัยเป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

เอกสารอ้างอิง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, “บริษัทในเครือ กฟผ.”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

http://www.egat.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=97&Itemid=138, (8 กรกฎาคม 2562).

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด หมายเลขคดีแดง ที่ 5/ 2549

ชื่นชม สง่าราศรี กริเชน และกริส กริเชน. “การปฏิรูปกิจการไฟฟ้าของไทย แปรค่าไรให้เอกชน กระจายต้นทุนและความเสี่ยงให้สังคม”. วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 36 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2548.

รัชชัช ป็องศรี. “ต่อต้านไฟฟ้า 40”. วารสารสังคมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 40 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ข้อมูลรายบริษัท/ หลักทรัพย์, บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน), ผู้ถือหุ้นรายใหญ่, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://www.set.or.th/set/companyholder.do?symbol=EGCO&ssPageId=6&language=th&country=TH>, (18 มีนาคม 2563).

นันทวัฒน์ บรมานันท์. “การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย”. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2550.

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

พิพัฒน์ ไทฮอริ. “หลักการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและรัฐวิสาหกิจไทย”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531.

หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2550

หนังสือ RH 398/2553 จาก บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ถึง กรรมการและผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลงวันที่ 8 กันยายน 2553 เรื่อง การจัดตั้งบริษัทย่อยในต่างประเทศ.

บริษัท อีเกท ไดมอนด์ เซอร์วิส จำกัด, ความเป็นมา, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา

<http://www.egatdiamond.co.th/about2.html>, (8 กรกฎาคม 2562).

บริษัท กฟผ.อินเตอร์เนชันแนล จำกัด, ความเป็นมา, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.egati.co.th/th-company-history.html>, (25 กรกฎาคม 2560).

- บริษัท ไฟฟ้าและน้ำเย็น จำกัด, ความเป็นมา, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.dcap.co.th/articles/42089794/>, (18 มีนาคม 2563).
- บริษัท ราช กรุ๊ป จำกัด (มหาชน), นักลงทุนสัมพันธ์, ข้อมูลสำหรับผู้ถือหุ้น, โครงสร้างผู้ถือหุ้น, รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ณ วันปิดสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น 5 มีนาคม 2562, ออนไลน์, [เว็บไซต์]: <https://investor-th.ratch.co.th/shareholdings.html>, (8 กรกฎาคม 2562).
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน, โครงการโรงไฟฟ้าไชยะบุรี, ความเป็นมา, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.eppo.go.th/index.php/th/electricity/plan-aec/xayaburi>, (6 เมษายน 2563).
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2556, เรื่อง การร่วมทุนโครงการไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเงี้ยว1 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ของบริษัท กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, สรุปประเด็นข้อเสนอและความคิดเห็นประเด็นสำคัญของมติ, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา, http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-3.jsp?top_serl=99306873, (23 เมษายน 2563).
- Electricity Generating Authority of Thailand, Annual Report 2011, P. 88. [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา, https://www.egat.co.th/en/images/annual-report/2011/annual2011_eng_p86.pdf, (1 มีนาคม 2563).
- George Sorensen, The Transformation of the State: Beyond the Myth of Retreat, (Great Britain: Palgrave Macmillan, 2004).
- Hongsa Power, “Overview, Hongsa Power Company Limited (HPC)”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา, <http://www.hongsapower.com/index.php?model=cms&view=item&layout=page&id=1>, (6 เมษายน 2563).
- Joseph A. Camilleri and Jim Falk, The End of Sovereignty? : the Politics of a shrinking and Fragmenting World.
- Maryann Cusimano Love, Beyond Sovereignty: Issues for a global Agenda, 4th Edition, (United States: Wadsworth Cengage Learning, 2011).
- Mr. G.M. Pillai, Project International Consultant, Lao PDR National Sustainable Energy Strategy Report on Enabling Environment and Technology Innovation Ecosystem for Affordable Sustainable Energy Options, Published on June 2014.
- Nam Ngeip1, “About us”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://namngiep1.com/shareholders/>, (6 เมษายน 2563).
- Nam Ngeip1 Power Company, Shareholders, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://namngiep1.com/shareholders/>, (14 มกราคม 2563).
- Nam Ngeip1 Power Company, Power, Power sales [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <https://namngiep1.com/project-background/power-sales/>, (22 กุมภาพันธ์ 2563).
- Xayaburi Power, “Project”, [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา http://www.xayaburi.com/power_gc_eng.aspx, (6 เมษายน 2563).